

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ПОПЕЛЬ ОКСАНА ВАСИЛІВНА

УДК: 378.147=111+001.818 – 057.21

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ
АНГЛОМОВНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса - 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
Мартінова Раїса Юріївна,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»,
завідувач кафедри західних і східних мов
та методики їх навчання.

Офіційні опоненти – доктор педагогічних наук, професор
Бігич Оксана Борисівна,
Київський національний лінгвістичний
університет, професор кафедри методики
викладання іноземних мов;

кандидат педагогічних наук, доцент
Івасюк Надія Олексіївна,
Одеська національна морська академія
завідувач кафедри англійської мови.

Захист відбудеться «30» червня 2015 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.04 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розіслано «28» травня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. О. Татарина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Інноваційний шлях розвитку економіки постає основоположною складовою майбутнього як всього людства в цілому, так і окремо взятої країни, оскільки кожна держава прагне стати рівноправно інтегрованою у глобальне економічне середовище (В. Геєць). Рушійною силою такої економічної інтеграції має бути високоосвічена молодь, як в сфері володіння своєю професією, так і в сфері володіння міждержавною мовою, на якій вона має представляти результати своєї професійної діяльності. Іншомовне представлення продуктів технічного виробництва залучає в країну іноземні інвестиції, тому воно має здійснюватись на високому професійно-мовленнєвому рівні. Такий вид іншомовно-мовленнєвої діяльності прийнято називати «іншомовною презентацією». Її розвиток обумовлюється як потребами фахової підготовки майбутніх технічних спеціалістів, викладених у законі України про «Вищу освіту» від 01.04.2014 р., так і вимогами до володіння іноземною мовою, сформульованими у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти.

Саме тому увагу багатьох вчених в останні десять років зосереджено на вирішенні проблеми навчання іншомовного презентаційного мовлення. Так, на теперешній час, вони дослідили історію розвитку презентаційного мовлення взагалі (М. Гаспаров, А. Козаржевський, Н. Михальська, Г. Удалих) і іншомовного презентаційного мовлення зокрема (Дж. Вайссман, R. Adler, J. Billinham, J. Comfort, J. King, M. Powell, J. Ring); обґрунтували методологічні і дидактичні засади іншомовної презентації як виду мовленнєвої діяльності (О. Бігич, Р. Мартинова, Л. Морська, С. Ніколаєва, В. Плахотник, О. Тарнопольський, Л. Черноватий) та довели доцільність її реалізації як засобу представлення ділового дискурсу (Б. Азнаурьян, О. Малюга, В. Тиригіна, Т. Шмельова, V. Bhatia, J. Swales). Вони також визначили психологічні особливості самого презентаційного мовлення (А. Михальська, К. Седов, П. Сидоренко) та навчання його різновидам у залежності від їх фахового спрямування: економічного (Ю. Авсюкевич, Н. Драб), політологічного (Д. Бокмельдер, Т. Даниліна, Т. Скопінцева, Е. Філатова), сфери туризму (М. Митник). Особлива увага надана розвитку вмінь презентаційного мовлення у монологічній формі представлення інформації (В. Кашкін, О. Попова, Р. McCarthy, С. Hatcher), у якій детально досліджено англomовний стилістичний аспект (Л. Введенська, Л. Павлова, А. Коні, М. Львов, О. Марченко) та структуровано зміст його навчання (Ю. Рождественський, Л. Сен-Жюст, П. Сопер).

Всі ці дослідження безперечно удосконалюють методику навчання ділового професійного мовлення перш за все тим, що створюють умови для розвитку вмінь інформування співрозмовників та переконання їх у необхідності підтримки ідей, викладених в презентаційних промовах. Натомість ціла низка наукових положень, щодо позначеної проблеми, поки що не знайшла вирішення в дослідженнях науковців. Це відсутність обґрунтованої концепції та відповідної до неї методики навчання англomовної презентації технічного

обладнання, що розробляється за сучасними технологіями в Україні, а відтак відсутність словникової бази для розвитку відповідної форми презентаційного мовлення. Це також обмежене визначення презентаційного мовлення лише у його монологічній формі, що показує недооцінку значення зворотного зв'язку з тими, до кого воно спрямоване, що призвело до браку розвитку його полілогічної форми реалізації. Крім того, процес навчання професійного презентаційного мовлення є інтегрованим, що не визначається ні в одному із існуючих досліджень, присвячених навчанню іншомовної презентації. А між тим саме такий процес навчання втілює в себе необхідність вирішення як професійних, так і англomовних мовленнєвих завдань; причому перших – як головних, а других – як допоміжних; тобто використання англійської мови як супроводу професійної діяльності у тому числі і презентації розробленого технічного обладнання.

Невирішення зазначених методичних проблем поглиблює протиріччя між необхідністю ефективної, ґрунтовної презентації інженерно-технічного обладнання на міжнародних спеціалізованих форумах і здатністю випускників технічних ВНЗ здійснювати таку презентацію англійською мовою.

Спроба представити один із можливих варіантів вирішення цього протиріччя обумовило вибір теми дослідження: **«Методика навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання».**

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в межах наукової теми кафедри західних і східних мов та методики їх навчання «Теорія і практика інтегрованого навчання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0109U000201), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». (протокол № 10 від 30.05.2013 р.) й узгоджено у Міжвідомчій Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології при НАПН України (протокол № 6 від 18.06.2013 р.).

Мета дослідження – обґрунтувати, розробити й апробувати методику навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання.

Завдання дослідження:

1. Схарактеризувати презентацію технічного обладнання як виду професійно-мовленнєвої діяльності у її трьохвимірному форматі. Уточнити сутність англomовної презентації.

2. Визначити структуру змісту навчання англomовного технічного презентаційного мовлення.

3. Обґрунтувати психолого-педагогічні дії породження та відтворення презентаційних текстів, що поступово ускладнюються.

4. Створити лінгводидактичну модель навчання англomовної презентації технічного обладнання і відповідну до неї систему вправ.

5. Розробити критеріальний апарат перевірки ефективності експериментальної методики, провести експериментальне навчання і визначити його ефективність.

Об'єкт дослідження – процес навчання майбутніх інженерів англomовного презентаційного мовлення.

Предмет дослідження – методика навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання.

Гіпотеза дослідження: ефективність навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання досягається за умови: 1) розгляду презентаційного мовлення у трьохвимірному форматі: як професійної грамотності, риторичної спроможності та іншомовно-мовленнєвої нормативності; 2) організації процесу навчання у його інтегрованій формі, що передбачає набуття інтегрованих знань професійного та іншомовного матеріалу, формування інтегрованих навичок його вживання у риторико-мовленнєвих діях, розвиток інтегрованих вмінь викладу технічної інформації в її презентаційно-рекламної формі; 3) представлення професійної інформації в її номінально-фактичному, оповідально-презентаційному, уточнювально-презентаційному, деталізовано-презентаційному, інтерактивно-презентаційному та професійно-презентаційному вигляді.

Методи дослідження. Для характеристики презентації, як виду професійно-мовленнєвої діяльності та визначення структури змісту і методики навчання іншомовного презентаційного мовлення як засобу представлення технічного обладнання, використано аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних дидактичних, методичних і лінгвістичних досліджень. Для обґрунтування етапів підготовки і викладу англomовних презентаційних текстів, що поступово ускладнюються, використано аналіз та інтерпретацію результатів психологічних досліджень щодо поетапного розвитку розумових дій, педагогічних досліджень щодо дидактичної логіки організації процесу навчання та результатів філологічних досліджень щодо сутності наукових текстів, їх стилістичних особливостей та різноманітних функцій комунікації. Для структурування процесу навчання англomовної презентації технічного обладнання використано метод педагогічного моделювання. Для розробки системи вправ з навчання англійського презентаційного мовлення майбутніх інженерів використано метод систематизації та класифікації мовного і мовленнєвого матеріалу, а також метод логіко-дидактичного зв'язку педагогічних дій. Для перевірки ефективності розробленої методики за встановленими критеріями та рівнями їх оцінювання проведено педагогічний експеримент в таких його формах, як формувальний і дослідне навчання. Для аналізу результатів вищезазначених видів експериментальної роботи використано метод математичної обробки отриманих даних.

База дослідження. Експериментальне дослідження проводилося на базі Одеської національної академії харчових технологій і Тернопільського національного політехнічного університету імені І. Пулюя. Всього в експерименті взяли участь 280 студентів, зокрема в основному експерименті 100 студентів.

Наукова новизна одержаних результатів. Уперше науково обґрунтовано та розроблено експериментальну методику навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання. Схарактеризовано презентацію технічного обладнання як виду професійно-мовленнєвої діяльності у її трьох вимірах: професійної грамотності, риторичної спроможності та іншомовно-мовленнєвої нормативності. Визначено структуру змісту навчання англomовного технічного презентаційного мовлення у вигляді інтегрованих знань, навичок та вмінь. Обґрунтовано психолого-педагогічні дії породження та відтворення презентаційних текстів, що поступово ускладнюються. Створено лінгводидактичну модель навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання, яка реалізується у шість етапів: номінально-фактичному, оповідально-презентаційному, уточнювально-презентаційному, деталізовано-презентаційному, інтерактивно-презентаційному та професійно-презентаційному. Визначено критерії (мовний, технічний, мовленнєвий, презентаційний) оцінювання рівнів розвиненості англomовних презентаційних вмінь майбутніх інженерів. Уточнено сутність англomовної презентації будь-яких технічних установ. Подальшого розвитку набула методика інтегрованого навчання професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності.

Практична значущість одержаних результатів полягає у розробці: системи вправ з методики навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання, методичних рекомендацій щодо її реалізації, навчального посібника для студентів технічних спеціальностей «Fundamentals of Refrigeration».

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у практичному курсі навчання англійської мови студентів технічних спеціальностей; при розробці: робочих програм з навчання англійської мови за професійним спрямуванням і відповідних до них посібників та методичних рекомендацій, а також спецкурса з методики інтегрованого навчання іноземних мов.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес Одеської національної академії харчових технологій (акт про впровадження № 258 від 18.12.2014 р.), Таврійського державного агротехнологічного університету (акт про впровадження № 03-2339 від 12.12.2014 р.), Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (акт про впровадження № 3294 / 63 від 19.12.2014 р.), Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (акт про впровадження № 325 від 15.12.2014 р.), Тернопільського національного політехнічного університету імені І. Пулюя (акт про впровадження №278 від 17.12.2014 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечено теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень, використанням системи методів дослідження, адекватних об'єкту, предмету, мети та завданням; підтверджено експериментальною перевіркою розробленої методики, якісним і кількісним аналізом експериментальних даних із застосуванням методів математичної статистики.

Апробація основних положень і результатів дисертації здійснена на *міжнародних*: «Информационные технологии в системе подготовки и повышения квалификации специалистов в области образовательного менеджмента» (Хмельницький, 2011 г.), «Основные парадигмы педагогики и психологии в XXI веке» (Харьков, 2012 р.), «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2012 р.), «Nauka i Utworzenie XXI Stulecia: Teoria, Praktyka, Innowacje» (Ополе, Польща, 2013 р.), «Актуальні питання педагогіки та психології» (Львів, 2013 р.), Subject and Object of Cognition in a Projection of Educational Techniques and Psychological Concepts (Лондон, 2014 р.), «Лінгвістична теорія та практика: історичне надбання, актуальні проблеми та перспективи розвитку» (Одеса, 2014 р.) «English for Specific Purposes» (Острог, 2014), і *всеукраїнській*: «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології у виробництві та освіті: стан, досягнення, перспективи розвитку» (Черкаси, 2014 р.) науково-практичних конференціях.

Публікації. Основні положення, висновки та результати дослідження викладено у 16 публікаціях автора, з яких 5 – у фахових наукових виданнях України, одна з яких у співавторстві, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 1 – у розділі колективної монографії, 8 – апробаційного характеру, та 1 – у виданні, яке дотичне розкриває зміст дисертаційного дослідження (у співавторстві).

Особистий внесок здобувача полягає: в описанні ланок лінгводидактичної моделі та визначенні елементів предмету навчання [5], обґрунтуванні професійних знань як основи презентаційної промови [15], у визначенні змісту вправ та текстів, а також засобів контролю результатів навчання у навчальному посібнику «Fundamentals of Refrigeration» [15].

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, 18 додатків. Загальний зміст дисертації становить 237 сторінки, основний текст дисертації викладено на 187 сторінках. Робота містить 1 схему, 6 таблиць, 11 рисунків, які займають 12 сторінок основного тексту. Список використаних джерел містить 232 найменувань, з них 33 іноземною мовою, і займає 20 сторінок. Додатки представлено на 30 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу, методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичну значущість одержаних результатів, подано відомості щодо апробації й упровадження основних положень дисертації.

У **першому розділі** «Теоретичні засади навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання» схарактеризовано презентацію технічного обладнання як виду професійно-мовленневої діяльності у її трьохвимірному форматі, визначено структуру змісту навчання іншомовного технічного презентаційного мовлення та обґрунтовано етапи підготовки і викладу англomовних презентаційних текстів на основі психолого-педагогічної логіки процесу навчання.

На підставі проведеного аналізу наукового фонду визначено, що англомовна презентація технічного обладнання представляє собою такий вид професійно-мовленнєвої діяльності, який характеризується трьохвимірним форматом: професійною грамотністю, риторичною спроможністю та іншомовно-мовленнєвою нормативністю.

Професійна грамотність проявляється у здатності презентатора інформувати слухачів, як у галузі технічних процесів створення та функціонування обладнання, що презентується, так і в галузі маркетингових відносин, при цьому з коректним вживанням професійних термінів і впевненим викладом професійної інформації. Враховуючи, що в даному випадку презентації підлягають такі види технічного обладнання, як компресор, випарник, холодильна установка, функціонування яких засновано на сучасних технологіях в галузі заморозки і зберігання харчових продуктів, студенти мають володіти знаннями з *нарисної геометрії* – для графічного зображення, розробляемого технічного обладнання; *тепломасообміну* – для розрахунку теплопровідності процесів теплообміну; *технічної термодинаміки* – для проектування енергетичних установок і машин різного призначення; *холодильної техніки і технології* – для вибору і підтримки технологічних параметрів зберігання холоду; *криогенної техніки* – для розрахування циклів взаємодії криогенних установок та визначення їх оптимального режиму роботи; *менеджменту і маркетингу* для застосування сучасних засобів діагностики ринку: ціни, обсягу продажів, тривалості маркетингового циклу; *охорони праці* – для ідентифікування негативних факторів виробничого середовища і визначення засобів захисту людини від шкідливих і небезпечних виробничих процесів. Причому всі ці знання мають набуватися іноземною мовою, а реалізовуватися в публічно-риторичній формі.

Публічно-риторична спроможність виражається в прояві презентатором умінь викладу актуальної, об'єктивної, повної, адекватної темі інформації в її емоційній і привабливій формі, а також умінь переконання слухачів в перевагах обладнання, що презентується та досягнення доброзичливих, щирих, ділових відносин з аудиторією. У лінгвістичному аспекті публічна промова відрізняється такими стилістичними особливостями, як: *інверсія* (Only when you buy this refrigerator will you enjoy life); *порівняння* (Having compared a number of refrigeration devices the presented brand Indesit is the best in the class of energy efficiency); *гіперболи* (Due to the high quality of our refrigerator it can be used not only by You and by your children); *анафори* (We need new product as we falling behind competition We need new product if we want to survive); *антитези* (In theory there is always a market of quality, in practice there is always a demand for low prices). У психологічному аспекті публічна промова відрізняється елементами сугестії, тобто такого виду комунікації, що посилює інтерес людини до предмета презентації та впливає на її емоційне-почуттєве сприйняття нової інформації.

Іншомовна нормативність полягає у безпомилковому використанні: *загальноновживаної і технічної лексики* для викладу професійно-технічної інформації; *граматичних явищ* для представлення інформації у порівняльних,

констатувальних заперечних, умовно-діяльнісних та питально-риторичних формах; *стилістичних прийомів* для забезпечення технічної точності у викладі думок, їх ґрунтовності, емоційності, привабливості, тактовності та безперечності.

Структура змісту навчання англомовного технічного презентаційного мовлення впливає із сутності процесу навчання, який є інтегрованим. З одного боку, студенти набувають технічні професійні знання, а з іншого – знання лінгвістичного матеріалу і засобів оперування ним для викладу професійної інформації іноземною мовою. Саме тому структура змісту навчання презентації технічного обладнання англійською мовою зводиться до надбання: 1) інтегрованих понятійних знань, тобто знань професійної термінології в її іншомовному вираженні; 2) інтегрованих навичок, тобто автоматизованих виконань мовленнєвих операцій з лінгвістичним матеріалом, відповідним до змісту технічної інформації, що вивчається; 3) інтегрованих передмовленнєвих умінь, тобто іншомовних мовленнєвих дій, що виконуються за допомогою опор, а саме: схем, діаграм, графіків, моделей будь-яких приладів; 4) інтегрованих мовленнєвих умінь, тобто викладу професійної інформації засобами англійської мови, які спочатку реалізуються у письмовій підготовчій, а потім в усній презентаційній формі подання розробленої технічної продукції.

Виходячи з психологічної теорії поетапного формування розумових дій і автоматизації операцій, що входять до них, а також з дидактичної логіки організації процесу навчання, що являє собою поступове ускладнення кожного наступного педагогічного кроку відносно попереднього; обов'язкового повторення попередньо вивченого матеріалу при опануванні наступного, – ми встановили десять видів психолого-педагогічних дій для досягнення встановлених компонентів змісту навчання: 1) програмування задуму презентаційної промови; 2) звірення змісту передбачуваного тексту з наявними іншомовними лінгво-мовленнєвими можливостями його вираження; 3) підготовка і реалізація презентаційного тексту в письмовій формі на основі попередньо засвоєного іншомовного матеріалу; 4) засвоєння нових мовних явищ для удосконалення попередньоствореного тексту шляхом розширення його змісту; 5) трансформація тексту з його письмової форми в усну для його запам'ятовування і підготовки до усної форми його презентації; 6) удосконалення презентаційного тексту шляхом введення в нього риторико-емоційних виразів; 7) тренування усно-мовленнєвої форми пред'явлення тексту до рівня його вільного і риторико-емоційного вираження; 8) удосконалення усної презентаційної промови шляхом програмування можливих запитань зі сторони слухачів і можливих відповідей на них на основі використання додаткової професійно-деталізованої лексики; 9) підбір до тексту аудіо-візуальних засобів для деталізованого розкриття його змісту в процесі інтерактивної презентації; 10) бесіда зі слухачами на основі сприйнятої ними інформації та їхня агітація до прийняття бажаних презентатору рішень.

У **другому розділі** «*Методика навчання майбутніх інженерів англомовної презентації технічного обладнання*» створено лінгводидактичну модель

навчання англomовної презентації технічного обладнання і розроблено відповідну до неї систему вправ.

Лінгводидактична модель навчання англomовної презентації технічного обладнання являє собою шестиетапний процес. Кожний наступний етап ускладнюється відповідно до попереднього у трьохвимірному форматі: технічному, лінгвістичному і риторичному. *На першому, номінально-фактичному, етапі* студенти викладають лише ту технічну інформацію відносно теми презентації, яку можуть висловити попередньо вивченими мовними засобами. Презентаційна привабливість таких текстів є мінімальною, тому що в них використовуються відомі риторичні вирази привітання аудиторії і знайомства зі слухачами. *На другому, оповідально-презентаційному, етапі* словниковий запас студентів збільшується опануванням нової загальноживаної і термінологічної лексики, що дозволяє їм викласти більш розширену технічну інформацію. Риторичні вирази, що використовуються на цьому етапі, дозволяють студентам об'являти тему і мету презентації у привабливій формі. *На третьому, уточнювально-презентаційному, етапі* студенти опановують нову лексику, що дозволяє уточнювати деталі обладнання і його устрій, а також нові риторичні засоби, що забезпечують виклад основного змісту презентаційного тексту у привабливій формі з використанням порівнянь, метафор, гіпербол. *На четвертому, деталізовано-презентаційному, етапі* студенти опановують нову лексику, що дозволяє деталізувати технологічний процес функціонування обладнання і такі риторико-емоційні вирази, що спрощують розуміння змісту презентаційного тексту завдяки ігровій формі його викладу, але зберігають його технічну достовірність. *На п'ятому, інтерактивно-презентаційному, етапі* студенти опановують нову лексику, що дозволяє описувати схеми, графіки, діаграми, малюнки, які поглиблюють сприйняття технічної інформації за рахунок інтерактивної форми її представлення. *На шостому, професійно-презентаційному, етапі* студенти проводять презентацію технічного обладнання в її англomовному супроводі. Вони представляють його таким чином, щоб точно, доступно і привабливо викласти його технічні характеристики, функціональні можливості і економічні переваги. Тому їх іншомовно-мовленнєві дії виконуються із залученням риторичних і інтерактивних засобів надання інформації, а завершується проведенням бесіди зі слухачами для їх остаточного переконання в перевагах презентованої продукції.

Методика навчання англomовної презентації майбутніх інженерів технічного обладнання полягає у виконанні шести блоків вправ відповідно до шестиетапного процесу взаємопов'язаного розвитку професійних та іншомовно-мовленнєвих знань та вмій.

Перший блок вправ спрямований на повторення мовного матеріалу і засобів його використання для здійснення презентації технічного обладнання у її номінально-фактичній формі.

Вправа 1. Мета: повторити попередньо вивчену лексику, що дозволяє опис зовнішнього вигляду технічного обладнання, а також риторичні вирази знайомства презентатора зі слухачами **Тип вправи:** мовна, рецептивно-

репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте словосполучення і речення англійською мовою. Закрийте ліву частину сторінки і перекладіть їх на англійську мову. Наприклад:

1. to preserve food in a refrigerator	зберігати їжу у холодильнику
2. freezing equipment	обладнання для заморожування
3. I'll show you our new food freezing equipment.	Я покажу вам наше нове обладнання для заморожування продуктів.

Вправа 2. *Мета:* сформувати навички вживання в реченнях матеріалу, що вивчався, відповідно до опису технічного обладнання. *Тип вправи:* мовна, репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте речення англійською мовою, використовуючи слова, подані в дужках, у необхідній формі. Наприклад:

This equipment is (big, economic, automatic) than the previous. Its multifunctional characteristics allow (to use) it at Odessa port plant. Refrigeration (to preserve) food by keeping it cold.

Другий блок вправ спрямований на вивчення такого професійно-технічного і риторико-мовленнєвого матеріалу, який дозволяє презентацію технічного обладнання в її оповідально-презентаційній формі.

Вправа 1. *Мета:* ознайомити студентів з новими словами загально термінологічного характеру, а також з риторичними виразами, що дозволяють об'являти тему і мету презентації. *Тип вправи:* мовна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте словосполучення і речення англійською мовою. Закрийте ліву частину вправи і перекладіть їх на англійську мову. Наприклад:

1. to lower the air temperature	знижувати температуру повітря
2. An air-conditioner is a device that lowers the air temperature.	Кондиціонер це пристрій, який знижує температуру повітря.
3. In computer rooms, an air-conditioner controls temperature and humidity of the air.	У комп'ютерних класах кондиціонер контролює температуру і вологість повітря.
4. As you can see on the screen, our topic today is air-conditioning.	Як ви бачите на екрані, наша тема сьогодні повітряне кондиціювання.
5. What I'd like to present to you today is a reciprocating compressor.	Сьогодні я б хотів презентувати вам поршневий компресор.

Вправа 2. *Мета:* навчити створювати презентаційний текст на основі матеріалу, що вивчався. *Тип вправи:* мовленнєва, продуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* Опишіть технічний прилад з обов'язковим використанням мовного і мовленнєвого матеріалу вправи 1. Наприклад:

Good morning ladies and gentlemen! Let me introduce myself. My name's Peter. I'm a specialist in refrigeration techniques. First of all, let me thank you all for coming here today. What I'd like to present to you today is an air-conditioner of new generation. Can you imagine your life without an air-conditioner in summer months? I can't. What is an air conditioner? In common use, an air conditioner is a device that lowers the air temperature. Look at its design and listen to the description of its technical characteristics.

Третій блок вправ спрямований на вивчення такого професійно-технічного і риторико-мовленнєвого матеріалу, який дозволяє презентацію технічного обладнання в її уточнювально-презентаційній формі.

Вправа 1. Мета: ознайомити студентів з новими словами, що уточнюють деталі обладнання і його устрій, а також з риторичними виразами, що дозволяють у доступній, привабливій формі викладати основний зміст презентаційного тексту, використовуючи порівняння, метафори, гіперболи. *Тип вправи:* мовна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте словосполучення і речення англійською мовою. Закрийте ліву частину вправи і перекладіть їх на англійську мову. Наприклад:

1. rotary evaporator is suitable for.....	роторний випарник підходить для....
2. the safe properties of the refrigerant	безпечні властивості хладоагенту
3. Refrigerant is the substance transporting heat from the evaporator to the condenser.	Хладоагент – це речовина, яка переносить тепло від випарника до конденсатора.
4. The compressor is the heart of every compression refrigeration system.	Компресор - це серце кожної компресорної холодильної системи.
5. I could give you hundreds of examples of where this system has worked.	Я можу дати вам сотні прикладів, де ця система працювала.

Вправа 2. Мета: навчити створювати презентаційний текст на основі матеріалу, що вивчався. *Тип вправи:* мовленнєва, продуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* опишіть технічний прилад з обов'язковим використанням мовного і мовленнєвого матеріалу вправи 1. Наприклад:

My topic is very important for you, as for future engineers, because you will be familiar with four components of the basic refrigeration cycle: compressor, condenser, metering device and evaporator. Did you know that the compressor is the heart of every compression refrigeration system? I could give you hundreds of examples of where this system has worked. It takes refrigerant in vapour form from a low pressure level to a high level. An evaporator is used to allow a compressed cooling chemical, such as R-22 (Freon) or R-410A, to evaporate from liquid to gas while absorbing heat in the process.

Четвертий блок вправ спрямований на вивчення такого професійно-технічного і риторико-мовленнєвого матеріалу, який дозволяє презентацію технічного обладнання в її деталізовано-презентаційній формі.

Вправа 1. Мета: ознайомити студентів з новими словами, що деталізують технологічний процес обладнання і з новими риторичними виразами, що спрощують розуміння змісту презентаційного тексту завдяки ігровій формі його викладу, але зберігають його технічну достовірність. *Тип вправи:* мовна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте словосполучення і речення англійською мовою. Закрийте ліву частину вправи і перекладіть їх на англійську мову. Наприклад:

1. sealed hermetically compressor	герметично закритий компресор
2. dissimilar conductors	різномірні провідники
3. A thermocouple is a temperature-	Термопара це вимірювальний прилад

measuring device consisting of two dissimilar conductors that contact each other at one or more spots.

температури, що складається з двох різнорідних провідників, які контактують один з одним в одному або декількох місцях.

4. At the end of my talk, which will last about twenty minutes, I'll be happy to answer any questions you may have.

В кінці мого виступу, який триватиме близько двадцяти хвилин, я буду радий відповісти на будь-які питання, які ви можете мати.

Вправа 2. *Мета:* навчити створювати презентаційний текст на основі матеріалу, що вивчався. *Тип вправи:* мовленнєва, продуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* опишіть технічний прилад з обов'язковим використанням мовного і мовленнєвого матеріалу вправ 1. Наприклад: I have one question for you. Do you know how does the temperature stay the same inside the refrigerator? Who knows, please raise your hands! Oh, how many hands! Great! So, I'll try to explain this, and then I'll be happy to answer any questions you may have. A device called a thermocouple (it's basically a thermometer) can sense when the temperature in the refrigerator is as cold as you want it to be. When it reaches that temperature, the device shuts off the electricity to the compressor. But the refrigerator is not completely sealed. There are places, like around the doors and where the pipes go through, that can leak a little bit. So when the cold from inside the refrigerator starts to leak out and the heat leaks in, the thermocouple turns the compressor back on to cool the refrigerator off again.

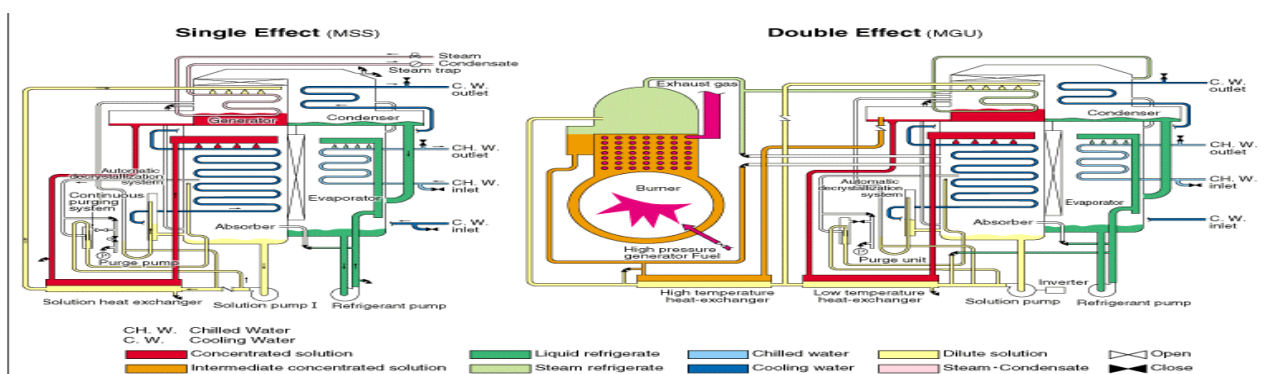
П'ятий блок вправ спрямований на вивчення такого професійно-технічного і риторико-мовленнєвого матеріалу, який дозволяє презентацію технічного обладнання у її інтерактивно-презентаційній формі.

Вправа 1. *Мета:* ознайомити студентів з новими словами, за допомогою яких можливо описувати схеми, графіки, діаграми, малюнки і новими риторичними фразами, що використовуються для опису графіків, схем, таблиць, діаграм. *Тип вправи:* мовна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* прочитайте словосполучення і речення англійською мовою. Закрийте ліву частину вправи і перекладіть їх на англійську мову. Наприклад:

1. absorption chiller
2. An absorption chiller is a cooling system that uses heat instead of electricity.
3. Take a look at this table. Here we can see quite clearly that.....

абсорбційна холодильна установка
Абсорбційна холодильна установка це система охолодження, яка використовує тепло замість електрики
Погляньте на цю таблицю. Тут ми можемо ясно бачити, що.....

Вправа 2. *Мета:* навчити описувати діяльність технічного пристрою за допомогою схеми. *Тип вправи:* мовленнєва, продуктивна, індивідуальна. *Інструкція:* опишіть технічний прилад з обов'язковим використанням мовного і мовленнєвого матеріалу вправи 1.

Let's now look at the next slide which shows the scheme of an absorption chiller. Does it seem difficult? In fact, quite the reverse. Absorption chillers are generally classified as direct- or indirect-fired, and as single, double – or triple-effect. In direct-fired units, the heat source can be gas or some other fuel that is burned in the unit. Indirect-fired units use steam or some other transfer fluid that brings in heat from a separate source, such as a boiler or heat recovered from an industrial process.

Шостий блок вправ спрямований на вивчення такого професійно-технічного і риторико-мовленнєвого матеріалу, який дозволяє презентацію технічного обладнання у її професійно-презентаційній формі.

Вправа 1. Мета: навчити діалогічній формі презентації технічного обладнання. **Тип вправи:** мовленнєва, продуктивна, групова. **Інструкція:** прослухайте презентацію технічного обладнання і назвіть його переваги відносно аналогічних установ. Наприклад:

Presentator: This afternoon I would like to talk to you about rotary evaporators. Rotary evaporators are especially used for standard distillations, crystallization, product concentration, powder drying and separation of one or several solvents.

Recipient: What are the advantages of these evaporators? **Presentator:** Modular system including vacuum pumps and chiller, unique environmentally friendly vacuum control system, high distillation rates even with low boiling solvents, long life graphite filled PTFE vacuum seal, non-sticking quick release vapor tube and competitive prices.

Recipient: How many years of warranty? **Presentator:** Our company guarantees after sale service of two years. If there are some problems with the evaporator, don't worry, we will offer you replacement for defective detail. Free service and repair from our company.

Recipient: What is the price of this evaporator? **Presentator:** Only now you have the opportunity to buy this evaporator with 15% discount and free delivery and installation. I hope you've made your choice.

У третьому розділі «Експериментальна апробація розробленої методики навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання» розроблено критеріальний апарат перевірки ефективності експериментальної методики, проведено експериментальне навчання за цією методикою і визначено її ефективність.

Експериментальна робота розпочалася у 2013-2014 навчальному році зі 54 студентами, які поступили в Одеську національну академію харчових технологій за напрямом підготовки «Енергомашинобудування» та зі 46 студентами, які поступили у Тернопільський національний технічний

університет імені Івана Пулюя за напрямом підготовки «Технологія машинобудування». На першому етапі експериментальної роботи проводився констатувальний експеримент, у формі передекспериментального зрізу англомовних знань і вмінь. Метою цього зрізу було виявити рівень засвоєння студентами загальноповсякденної технічної лексики, що вивчалась у шкільному курсі і вміннями розуміти англомовні тексти загально технічної спрямованості. Для оцінювання рівнів цих знань і вмінь було розроблено критеріальний апарат перевірки їхніх іншомовних досягнень, який складався з двох критеріїв: рецептивно-мовного та рецептивно-мовленнєвого. Для перевірки знань мовного матеріалу студентам було запропоновано перекласти з англійської мови на рідну 40 виразів і 40 речень з загально технічною лексикою. А для перевірки рівня розвиненості рецептивно-мовленнєвих вмінь їм було запропоновано прочитати тексти на загально технічні теми об'ємом на одну сторінку А4, в яких використовувався той же мовний матеріал. В результаті цього експерименту було встановлено, що 10% студентів володіють загально технічною лексикою на високому рівні; 17% студентів – на достатньому рівні; 49% – на задовільному рівні; 24% – на незадовільному рівні. Зміст запропонованих текстів на високому рівні зрозуміли – 12% студентів; 31% – на достатньому рівні; 44% – на задовільному рівні; 13% – на незадовільному рівні. Отримані дані засвідчили необхідність спеціальної англомовної підготовки студентів за напрямом обраних ними спеціальностей.

Розроблена нами методика враховувала, як вимоги майбутньої професійної діяльності студентів, так і вимоги навчання англійської мови в її презентаційній формі для забезпечення виконання професійних дій у їх іншомовному супроводі. Тому в цьому ж навчальному році після отримання результатів констатувального експерименту розпочався формувальний експеримент з цими ж студентами. Ті з них, які продемонстрували високий, достатній та частково задовільний рівень рецептивного володіння загально технічною лексикою і вміннями розуміти тексти на її основі, були запрошені для подальшого навчання у контрольні групи (КГ), а інша половина студентів, які продемонстрували низький та незадовільний результати, були запрошені до подальшого навчання в експериментальні групи (ЕГ). Студенти КГ вивчали англійську мову за професійним спрямуванням за підручником Л.Й.Олійник, а студенти ЕГ за нашою експериментальною методикою, втіленою у навчальний посібник «Fundamentals of Refrigeration». При розробці нашої методики ми використали ту лексику і ту ж тематику, що містилась у підручнику Л.Й. Олійник. Таким чином, формувальний експеримент здійснювався в КГ і ЕГ на основі однакового мовного і мовленнєвого матеріалу за однаковою кількістю навчальних годин. Різниця була лише у методиці навчання. Що стосується риторичних виразів, то викладачі, які працювали в КГ отримали складений нами перелік цих виразів до початку формувального експерименту. Крім того, студенти КГ і ЕГ були повідомлені про те, коли, як і за якими критеріями будуть оцінюватись їхні рівні англомовних знань і вмінь. Цими критеріями були наступні: 1) *мовний* з показниками: а) знань раніше опанованої загально-навчальної і загально-технічної лексики, а також знань виразів привітання, знайомства, побажань

успіхів, тощо; б) навичок використання зазначеної лексики у словосполученнях і реченнях; 2) *технічний* з показником технічних знань, які відповідають змісту профільних дисциплін; 3) *мовленнєвий* з показниками: а) викладу інформації відповідно до теми; б) структурним варіюванням вживаних речень; в) відсутністю невиправданих пауз; г) аргументованістю викладеної інформації; 4) *презентаційний* з показниками: а) привертання уваги слухачів до теми, що викладається; б) підтримки їхньої уваги у процесі презентації; в) обґрунтування науково-технічної достовірності інформації, що викладається; г) переконання слухачів у корисності сприйнятої ними інформації та їхнє спонукання до прийняття комерційних пропозицій презентатора. Кожен із вищеназваних критеріїв оцінювався за такими рівнями як: високім, достатнім, задовільним і незадовільним.

На основі зазначених критеріїв, показників та рівнів було встановлено якість засвоєння мовного матеріалу, якість отриманих технічних знань засобами англійської мови та якість розвитку англійськомовних мовленнєвих та презентаційних умінь у студентів ЕГ і КГ. Одержані дані представлено у таблиці.

Таблиця

**Результати проведення формульовального експерименту зі студентами
ЕГ та КГ (%)**

Група	Рівень розвитку англійськомовного презентаційного мовлення	Критерії оцінювання рівнів сформованості англійськомовної презентації технічного обладнання			
		мовний	технічний	мовленнєвий	презентаційний
ЕГ	високий	24%	22%	32%	29%
	достатній	13%	14%	10%	12%
	задовільний	10%	12%	7%	6%
	незадовільний	3%	2%	1%	3%
КГ	високий	11%	12%	10%	11%
	достатній	14%	18%	16%	18%
	задовільний	20%	16%	21%	14%
	незадовільний	5%	4%	3%	7%

Ці дані показали, що студенти ЕГ перевищили рівень володіння студентами КГ мовним матеріалом на 13%; професійно-технічними знаннями на 10%, вміннями викладу технічної інформації у її англійськомовному супроводі на 22%, вміннями привабливого, емоційного та переконливого подання технічної інформації на 18%. Такі результати у менш підготовлених у мовному відношенні студентів ЕГ засвідчили ефективність розробленої методики.

Наступний етап експерименту був масовий, проводився у 2014-2015 навчальному році зі 180 студентами Таврійського державного агротехнологічного університету, Харківського національного автомобільно-дорожнього університету та Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Студенти цих ВНЗ вчилися без підтримки

експериментатора; вони одержали примірники нашого експериментального навчального посібника та примірник методичних рекомендацій щодо користування розробленою методикою, а також критерії за якими наприкінці навчального року будуть визначатися результати їхнього навчання. Аналіз одержаних письмових контрольних робіт цих студентів продемонстрував дещо нижчі результати за всіма критеріями, ніж ті, яких досягли студенти ЕГ та значно вищі результати, ніж ті, яких досягли студенти КГ у процесі проведення формувального експерименту. Цей факт дав змогу вважати розроблену нами методику не тільки ефективною, а й технологічною.

Результати дослідження дали підстави дійти таких **висновків**.

У дисертації досліджено теоретичні засади навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання, створено лінгводидактичну модель і відповідну до неї систему вправ, розроблено критеріальний апарат перевірки ефективності експериментальної методики, здійснено її апробацію.

1. Схарактеризовано презентацію технічного обладнання англійською мовою у трьохвимірному форматі: професійної грамотності, риторичної спроможності та іншомовно-мовленнєвої нормативності. Професійна грамотність проявляється у здатності презентатора інформувати слухачів, як у галузі технічних процесів створення та функціонування обладнання, що презентується, так і в галузі маркетингових відносин. Публічно-риторична спроможність виражається в прояві презентатором умінь викладу актуальної, об'єктивної, повної, адекватної теми інформації в її емоційній і привабливій формі, а також умінь переконання слухачів в перевагах обладнання, що презентується.

2. Визначено структуру змісту навчання англomовного технічного презентаційного мовлення. Процес навчання англomовної презентації технічного обладнання є інтегрованим, тому структура його змісту зводиться до надбання: 1) інтегрованих понятійних знань, тобто знань професійної термінології в її англomовному вираженні; 2) інтегрованих навичок, тобто автоматизованих виконань мовленнєвих операцій з лінгвістичним матеріалом, відповідним до змісту технічної інформації, що вивчається; 3) інтегрованих передмовленнєвих умінь, тобто іншомовних мовленнєвих дій, що виконуються з використанням схем, діаграм, графіків, моделей будь-яких приладів; 4) інтегрованих мовленнєвих умінь, тобто здатності викладу професійної інформації засобами англійської мови, які спочатку реалізуються у письмовій підготовчій, а потім в усній презентаційній формі.

3. Обґрунтовано десять психолого-педагогічних дій для програмування та реалізації англomовної презентації технічного обладнання, якими є: програмування задуму презентаційної промови; звірення змісту передбачуваного тексту з наявними іншомовними можливостями його вираження; підготовка і реалізація презентаційного тексту в письмовій формі; вивчення додаткової професійної лексики для розширення змісту; трансформація тексту з його письмовій форми в усну для його запам'ятовування; удосконалення презентаційного тексту шляхом введення в нього риторико-емоційних виразів; тренування усно-мовленнєвої форми

пред'явлення тексту; програмування можливих запитань слухачів і можливих відповідей на них; підбір до тексту аудіо-візуальних засобів реалізації його змісту; бесіда зі слухачами на основі сприйнятої ними інформації.

4. Створено лінгводидактичну модель навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання, яка реалізується у шість етапів: номінально-фактичному, оповідально-презентаційному, уточнювально-презентаційному, деталізовано-презентаційному, інтерактивно-презентаційному та професійно-презентаційному. На кожному з них створюється нова версія презентаційного тексту, яка відрізняється від попередньої додатковою технічно-професійною лексикою і додатковими риторико-мовленнєвими виразами. Перші дозволяють поступово поглиблювати технічні характеристики приладу, що презентується; а другі дозволяють поступово зацікавлювати слухачів у його сутності і роботі. Причому виклад інформації у кожному наступному презентаційному тексті включає всю попередньо представлену інформацію, що поступово розширює іншомовні презентаційні вміння студентів. Методика навчання англomовної презентації майбутніх інженерів технічного обладнання полягає у виконанні шести блоків вправ відповідно до шестиетапного процесу взаємопов'язаного розвитку професійних та іншомовно-мовленнєвих знань та вмінь. *Перший блок вправ* спрямований на презентацію технічного обладнання у її номінально-фактичній формі; *другий блок вправ* – на презентацію технічного обладнання у її оповідально-презентаційній формі; *третій блок вправ* – на презентацію технічного обладнання у її уточнювально-презентаційній формі; *четвертий блок вправ* - на презентацію технічного обладнання у її деталізовано-презентаційній формі; *п'ятий блок вправ* – на презентацію технічного обладнання у її інтерактивно-презентаційній формі; *шостий блок вправ* – на презентацію технічного обладнання у її професійно-презентаційній формі.

5. Експериментальна апробація розробленої методики здійснювалася в процесі формувального експерименту та масового навчання. Результати формувального експерименту визначалися за чотирма критеріями: (мовним, технічним, мовленнєвим, презентаційним) з відповідними показниками. Ці дані дали підставу вважати розроблену методику ефективною, тому що студенти ЕГ перевищили рівень володіння студентами КГ мовним матеріалом на 13%; професійно-технічними знаннями на 10%, вміннями викладу технічної інформації у її англomовному супроводі на 22%, вміннями привабливого, емоційного та переконливого подання технічної інформації на 18%. *Результати масового навчання* не тільки підтвердили ефективність розробленої методики, а й засвідчили її технологічність тому що студенти трьох ВНЗ продемонстрували дещо нижчі результати, ніж студенти ЕГ, але значно вищі результати, ніж студенти КГ.

Перспективу подальшого дослідження проблеми навчання англomовній презентації технічного обладнання майбутніх інженерів, ми бачимо в обґрунтуванні і розробці методики інтегрованого навчання будь якої професійної та іншомовно-мовленнєвої діяльності.

Основні положення дисертації викладено в таких публікаціях автора:

1. Попель О. В. Презентація технічного обладнання як вид професійного мовлення майбутніх інженерів-енергетиків / О. В. Попель // Науково-практичний журнал Південного Наукового Центру НАПН України «Наука і освіта». – Одеса, 2012. – Вип. №1/СVII.– С. 152 – 155.
2. Попель О. В. Презентація в аспекте речевого мастерства / О.В. Попель // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка Педагогічні науки за матеріалами VI міжнар. науково-практич. конф. «Інноваційні процеси в освітньому просторі: доступність, ефективність, якість». – Луганськ : ЛНУ, 2012. – Вип. №22 (257). – С. 133–139.
3. Попель О. В. Зміст навчання англomовного технічного презентаційного мовлення / О. В. Попель // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди – Додаток 1 до Вип. № 27, Том VIII (41): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. : Гнозис, 2012. – С. 456–464.
4. Попель О. В. Психолого-педагогічні етапи підготовки іншомовних презентаційних текстів майбутніми інженерами / О. В. Попель // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. Сковороди. – Додаток 1 до Вип. № 31, Том VI (48): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. : Гнозис, 2013. – С. 340–348.
5. Попель О. В. Лінгводидактична модель інтегрованого навчання англomовного презентаційного мовлення технічного обладнання майбутніх інженерів-енергетиків / Р. Ю. Мартинова, О. В. Попель // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 106–114.
6. Popel O. Инновационная методика обучения презентации на английском языке будущих инженеров / O. Popel // «Oxford Review of Education and Science». – Вид-во: “Oxford University Press”, 2015. – № 1(9). – P. 579 –585.
7. Popel O. V. Дидактические принципы организации процесса обучения технической информации на иностранном языке / O. V. Popel // «Subject and object of cognition in a projection of educational techniques and psychological concepts». Peer-reviewed materials digest. London, 2014. – IASHE, 2014. – С. 39– 41.
8. Попель О. В. Презентація в обучении – как вид деловой речи / Информационные технологии в системе подготовки и повышения квалификации специалистов в области образовательного менеджмента : сборн. научных статей междунар. научно-практ. конф. – Хмельницький : «Гонта А.С.», 2011. – С. 127–130.
9. Попель О. В. Презентація як жанр публічної промови, етапи підготовки публічного виступу / матеріали междунар. научно – практ. конф., – Харьков : Восточноукраинская организация «Центр педагогических исследований», 2011. – С. 30–31.
10. Попель О. В. Теоретические основы обучения англоязычной презентации технического оборудования / «Актуальні питання педагогіки та психології»

Міжнародна наукова-практична конференція. – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2013. – С. 56–58.

11. Popel O. V. Psychological and pedagogical characteristic of foreign language training of presentation texts / O. V. Popel // Zbior raportow naukowych. “ Nauka I Utworzenie XXI Stulecia : Teoria, Praktyka, Innowacje”. – Opole: Wydawca : Sp. Z o.o. «Diamond trading tour», 2013. – С. 56–58.

12. Попель О. В. Презентаційний текст та етапи його викладання / О. В. Попель // English for Specific Purposes : збір. наук. тез. – Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2014. – Вип. № 2. – С. 27–31.

13. Попель О. В. Мультимедійні технології у освітній діяльності / «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології у виробництві та освіті: стан, досягнення, перспективи розвитку» – Матеріали всеукр. наук-практ. інтернет-конференція. – Черкаси, 2014 р. – С. 115-116. [Електронний варіант видання]. – Режим доступу : <http://www.tnpu.ed.ua>

14. Попель О. В. Система упражнень по достижению англоязычной презентационной речевой деятельности / Лінгвістична теорія та практика: історичне надбання, актуальні проблеми та перспективи розвитку» Наукові записки міжнар. гуманітарного університету : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. – Одеса, 2014 р. – С. 141-143.

15. Попель О. В. Методологические основы презентации как вида речевой деятельности: Наукове видання / Р. Ю. Мартынова. – Одесса: Издательство ООО «Лерадрук», 2012. – 100 с.

16. Попель О. В. «Fundamentals of Refrigeration» : учебн. пособие для студентов технических факультетов / Р. Ю. Мартинова, О. В. Попель. – Одесса, 2013. – 187 с.

АНОТАЦІЯ

Попель О.В. Методика навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

– Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України. – Одеса, 2015.

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню і практичній розробці методики навчання майбутніх інженерів англomовної презентації технічного обладнання.

У роботі схарактеризовано презентацію технічного обладнання як виду професійно-мовленнєвої діяльності у її трьохвимірному форматі: професійної грамотності, риторичної спроможності та іншомовно-мовленнєвої нормативності. Визначено структуру змісту навчання англomовного технічного презентаційного мовлення, яка являє собою взаємозв'язок професійних та іншомовно-мовленнєвих знань, навичок та вмінь. Обґрунтовано десять етапів підготовки і викладу іншомовних презентаційних текстів на основі психолого-педагогічної логіки організації процесу навчання. Створено лінгводидактичну модель навчання англomовної презентації технічного обладнання, яка являє

собой шестиетапний процес підготовки презентаційного тексту: номінально-фактичний, оповідально-презентаційний, уточнювально-презентаційний, деталізовано-презентаційний, інтерактивно-презентаційний та професійно-презентаційний. Розроблено відповідну до створеної моделі шестиблокову систему вправ, ефективність якої перевірена у формувальному експерименті за мовним, технічним, мовленнєвим та презентаційним критеріями.

Ключові слова: англomовна презентація, технічне обладнання, система вправ, професійна грамотність, методика навчання майбутніх інженерів англomовної презентації, професійно-презентаційний текст.

АННОТАЦІЯ

Попель О. В. Методика обучения будущих инженеров англоязычной презентации технического оборудования. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (германские языки). – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», МОН Украины.– Одесса, 2015.

Презентация технического оборудования рассматривается в трёхизмерительном формате: профессиональной грамотности, риторической состоятельности и иноязычно-речевой нормативности. Техническая грамотность определяется, как способность презентатора информировать слушателей как в области технических процессов создания и функционирования оборудования, которое представляется, так и в области его маркетингового продвижения на рынке. Риторическая состоятельность определяется как способность представления технического оборудования в привлекательной для слушателей форме, доступной для понимания деловой, убедительной и в то же время эмоционально-выразительной. Иноязычно-речевая нормативность определяется как способность безошибочного выражения мыслей на иностранном языке, а именно: грамотном употреблении лексики во всех видах ее трансформаций и грамматических явлений во всех их видовременных формах.

Процесс обучения англоязычной презентации технического оборудования является интегрированным, поэтому компонентами содержания обучения являются: интегрированные знания, навыки, предречевые и речевые умения. Исходя из психологической теории поэтапного формирования умственных действий и автоматизации операций, входящих в них, а также дидактической логики организации процесса обучения, мы установили десять видов психолого-педагогических действий для достижения установленных компонентов содержания обучения.

Лингводидактическая модель процесса обучения англоязычной презентации технического оборудования включает шесть этапов: номінально-фактичний, описательно-презентаційний, уточнююче-презентаційний, деталізовано-презентаційний, інтерактивно-презентаційний і професійно-презентаційний. На кожному з яких розробляється поступово ускладнюючийся презентаційний текст, тому методика

обучения разработки таких шести текстов состоит в выполнении шести блоков упражнений.

Методика обучения англоязычной презентации будущих инженеров технического оборудования заключается в выполнении шести блоков упражнений в соответствии с шестиэтапным процессом взаимосвязанного развития профессиональных и иноязычной-речевых знаний и умений. Первый блок упражнений направлен на повторение языкового материала и средств его использования для осуществления презентации технического оборудования в ее номинально-фактической форме. Второй блок упражнений направлен на изучение такого профессионально-технического и риторико-речевого материала, который позволяет презентацию технического оборудования в ее повествовательно-презентационной форме. Третий блок упражнений направлен на изучение такого профессионально-технического и риторико-речевого материала, который позволяет презентацию технического оборудования в ее уточняюще-презентационной форме. Четвертый блок упражнений направлен на изучение такого профессионально-технического и риторико-речевого материала, который позволяет презентацию технического оборудования в ее детализировано-презентационной форме. Пятый блок упражнений направлен на изучение такого профессионально-технического и риторико-речевого материала, который позволяет презентацию технического оборудования в ее интерактивно-презентационной форме. Шестой блок упражнений направлен на изучение такого профессионально-технического и риторико-речевого материала, который позволяет презентацию технического оборудования в ее профессионально-презентационной форме.

Эффективность разработанной методики проверялась в процессе одногодичного формирующего эксперимента и оценивалась по языковому, техническому, речевому и презентационному критериям.

Ключевые слова: англоязычная презентация, техническое оборудование, система упражнений, профессиональная грамотность, методика обучения будущих инженеров англоязычной презентации, профессионально-презентационный текст.

RESUME

Popel O. V. Methods of Teaching English Language Presentation of Technical Equipment to Future Engineers. – As a Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree (PhD) in Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Teaching (Germanic Languages). – State Establishment "K. D. Ushynskiy South Ukrainian National Pedagogical University", Ministry of Education and Science of Ukraine. – Odessa, 2015.

The thesis is devoted to theoretical foundation and practical development of teaching methods of English language presentation of technical equipment to future engineers.

The presentation of technical equipment as a kind of professional-speech activity in its three-dimension format (professional literacy, rhetorical ability and foreign

speech normativity) has been characterized. The content of teaching foreign language technical presentation speech which is presented as interrelation of professional and foreign language speech knowledge, skills and abilities has been structured. Ten stages of preparation and presentation of foreign language presentational texts on the basis of psycho-pedagogical logic of the teaching process organization have been substantiated. The linguodidactic model of teaching English presentation of technical equipment as a six-stage process of presentational text preparation such as: nominal and actual, narrative and presentational, specifying and presentational, detailed and presentational, interactive and presentational, professional and presentational has been elaborated; the corresponding six-block system of exercises has been modelled. The criteria for the evaluation of the effectiveness of the experimental methodology (linguistic, technical, speech, presentational) have been defined. The effectiveness of the suggested methodology has been verified and confirmed in the course of experimental teaching.

Keywords: English language presentation, technical equipment, a system of exercises, professional literacy, methods of teaching English language presentation to future engineers, professional presentation text.

Підписано до друку 24.05.2015.

Обсяг 0,9 друк. арк. Формат 60x88/16 Зам. № 3109/15

Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.

м. Одеса, вул. В.Арнаутська, 60

т. +38 0482 35 79 76

info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.